

Redaktörer

Caroline Sandström

Ilse Cantell

Eija-Riitta Grönros

Pirkko Nuolijärvi

Eivor Sommardahl

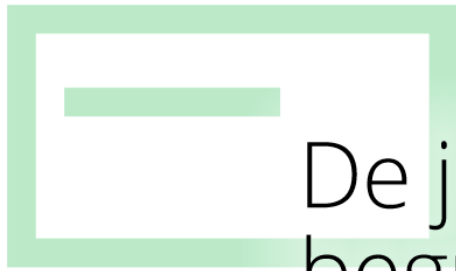
Perspektiv
på

lexikografi,
grammatik
och

språkpolitik
i Norden

Institutet för de inhemska språken

De juridiska begreppen i Vetenskapsterm- banken i Finland

Heikki E.S. Mattila

Särtryck ur *Perspektiv på lexikografi, grammatik och språkpolitik i Norden*, red. av Caroline Sandström, Ilse Cantell, Eija-Riitta Grönros, Pirkko Nuolijärvi och Eivor Sommardahl. Institutet för de inhemska språken 39. S. 186–199.

URL: <http://scripta.kotus.fi/www/verkkojulkaisut/julk39/antologi2015.pdf>

© Institutet för de inhemska språken och författarna

Helsingfors 2015

URN:NBN: 978-952-5446-85-2

ISSN: 2323-3370

Grafisk utformning och ombrytning: Olli Miettinen

De juridiska begreppen i Vetenskapstermbanken i Finland

Heikki E.S. Mattila

1 Bakgrund

Juridiska ordböcker har publicerats i Finland sedan senare hälften av 1800-talet. Det var först frågan om översättningsordlistor och översättningsordböcker mellan finska och svenska: de första av dessa publicerades år 1866, 1883 och 1903. Den sistnämnda, *Svensk-finsk lag- och kurialterminologie*, som var författad av Johan Gideon Sonck, är klart mera omfattande än de tidigare ordlistorna och innehåller mera fraseologi. (Se närmare Pajula 1960: 194–201 och 223–227.)

Projektet om en ajourförd juridisk översättningsordbok inleddes mot slutet av 1930-talet inom Suomalainen Lakimiesyhdistys ('Finska juristföreningen', SLY). Projektet hade som målsättning att stabilisera det finska juridiska ordförrådet och samtidigt underlätta internationell kommunikation mellan jurister. Därför inkluderades, utom landets nationalspråk, även tyskan som ur finsk synvinkel var det viktigaste internationella rättsspråket före andra världskriget. Verket, *Finsk-svensk-tysk juridisk ordbok*, publicerades år 1944. Ordbokens författare är Y.J. Hakulinen, och manuset granskades av en redaktion som

hade utsetts av SLY. En förnyad och kompletterad upplaga publicerades tre decennier senare, år 1974. (Se närmare Pajula 1960: 262–266.)

På 1960-talet började man inom SLY även utarbeta en engelsk-finsk juridisk ordbok som publicerades i mitten av 1970-talet (Soukka 1976). Senare har man på olika håll fortsatt det lexikografiska arbetet på olika språk. (Se närmare Mattila 2009: 1175–1180.)

På 1920-talet planerades också en enspråkig rättsordbok, *Suomalainen selittävä oikeussanasto* (SSOS). (LM 1927: 314 och LM 1929: 289.) Tyvärr ströks det för ändamålet reserverade anslaget från statens budget vid övergången mellan 1920- och 1930-talet (LM 1930: 377), och inte heller senare har utarbetandet av en juridisk förklarande ordbok i ordets egentliga bemärkelse kunnat tas upp i Finland.

Å andra sidan är gränsen mellan en ordbok som beskriver termer och en encyklopedi som klargör innehållet i rättsordningen glidande. I en artikel i SLY:s tidskrift *Lakimies* år 1927 ansåg författaren att det var viktigt att man inom juridisk lexikografi ”inte begränsar sig till utarbetandet av en enkel språk- eller översättningsordbok utan att man på samma gång producerar en encyklopedisk begreppsordbok” (LM 1927: 314, min översättning). Flera decennier senare uppfylldes denna önskan: vid övergången mellan 1980- och 1990-talet startade SLY arbetet med en finländsk juridisk encyklopedi, som blev färdig år 1999. (Wirlander 2000: 153–154.) På svenska presenteras verket i Mattila 2007b: 93–106.) Det var frågan om ett engångsprojekt som resulterade i en bokserie i sju band med ett registerband, *Encyclopædia Iuridica Fennica* (EIF 1994–1999).

EIF är den första encyklopedin som ingående behandlar den finska rätten i sin helhet. Dess artiklar ger information om rättsordningens struktur och normer samt klargör de olika regelverkens bakgrund. På detta sätt tjänar EIF alla som är intresserade av finsk rätt. Förutom praktiska ambitioner hade verket en annan viktig målsättning: en heltäckande kodifiering av den finländska rättskulturen. EIF innehåller sammanlagt 2 700 artiklar. Texten omfattar totalt ca 3 700 tvåspaltiga sidor. Räknar man med registren i alla volymer och den separata registervolymen kommer man upp till sammanlagt ca 5 000 sidor. Även om EIF är en

encyklopedi är den samtidigt en termordbok, eftersom artikelrubrikerna i verket är juridiska termer som normalt definieras i början av artiklarna.

En möjlighet att överföra EIF-stoffet till elektronisk form (och bearbeta det) så att verket får en tydligare karaktär av termkälla öppnade sig i en bredare kontext i början av 2010-talet som en del av Vetenskapstermbanken i Finland. Suomalainen Lakimiesyhdistys beslöt även att ta hand om ledningen av projektet, vilket garanterade att man för alla rättsområden kunde rekrytera kompetenta redaktörer och artikelförfattare. Detta betydde också att man – utöver innehållet i EIF-artiklarna, särskilt på sådana rättsområden som inte snabbt förändras (rättsteori, rättshistoria osv.) – kunde dra nytta av de lexikografiska och organisatoriska erfarenheter som redaktionen hade fått under EIF-arbetet. Det hade ju på 1990-talet skapats en omfattande organisation för artikelskrivande, och hundratals medarbetare hade värvats.

Mellan SLY och Vetenskapstermbankens (**Tieteen termipankki**) förvaltning ingicks den 26 mars 2012 ett avtal enligt vilket termbanken skulle inkludera en separat avdelning med juridiska termer, *Oikeustieteen termitietokanta* ('Juridisk termdatabas').

2 Målgrupper för databasen och genomförande av projektet

2.1 De tänkta användarna

Eftersom den juridiska termdatabasen kommer att utgöra en del av Vetenskapstermbanken i Finland har databasen planerats med tanke på vida användarkretsar. Om möjligt bör artiklarna öppna sig även för icke-jurister. Samtidigt strävar man efter att skapa en termkälla som skulle vara nyttig också i professionell användning. Utöver jurister tjänar databasen även medborgare som åtar sig uppgifter som kräver speciella juridiska kunskaper (t.ex. nämndemän vid tingsrätter) eller som är intresserade av allmänna rättskulturella frågor. Databasen är en viktig källa inte bara för personer som vill ha upplysning om rättsspråkets termer (lexikografer, terminologer, översättare av juridiska texter, osv.) utan också för personer som behöver information om rättsordningens innehåll (se nedan). Språket i databasen är finska.

2.2 Projektorganisationen

Som ovan påpekats genomfördes EIF-projektet på 1990-talet av Suomalainen Lakimiesyhdistys, som också publicerade verket. Föreningen är det största juristsamfundet i Finland med vetenskapliga syften. Organisationen för projektet inkluderade en huvudredaktör, ca 30 redaktörer (för olika rättsområden), en redaktionssekreterare och över 300 artikelförfattare.¹ Arbetet fördelades alltså mellan ett stort antal specialister. Under dessa förhållanden blev projektet inte för tungt för enskilda författare då en och samma person bara skrev några eller högst några tiotals artiklar.

På motsvarande sätt utsåg SLY:s styrelse en huvudredaktör för den juridiska termdatabasen (undertecknad), och man kunde även nu få med lika många redaktörer för olika rättsområden som i EIF-projektet; en stor del av dem hade medverkat som EIF-redaktörer på 1990-talet. Detta har skapat goda förutsättningar för att artiklarna i databasen kommer att täcka hela den finländska rättskulturen, dvs. alla rättsområden samt juridiska discipliner av allmän natur (rättshistoria, rättsteori, osv.). Såsom i EIF-projektet har varje redaktör bildat en författargrupp av specialister inom området.

Tack vare den prestige och uppskattning som Suomalainen Lakimiesyhdistys åtnjuter har det varit möjligt att rekrytera de bästa experterna i landet både som redaktörer för olika rättsområden och som artikelförfattare. Artikelförfattarna är jurister som verkar vid universitet eller personer som arbetar som utövande jurister. Bland medarbetarna finns även många representanter för närliggande vetenskapsgrenar och discipliner (sociologi osv.). Dessutom har databasen en teknisk redaktion som sköts av personalen vid SLY:s kontor. Man kan alltså konstatera att det juridiska termarbetet i Vetenskapstermbanken utförs inom ramen för en tämligen fast och strukturerad organisation. Allt detta visar vilken betydelse ett vetenskapligt samfund kan ha som incitament för frivilligt arbete och samarbetsanda – talkoanda, som man säger i Finland. Det är svårt att föreställa sig att en motsvarande organisation kunde ha byggts upp och erkända specialister rekryterats med bara symboliska arvoden i ett projekt lett av ett kommersiellt förlag.

1) Organisationen inkluderade även ett redaktionsråd och en ekonomikommitté.

I planeringsskedet har detaljerade instruktioner för artikel-författarna utarbetats. I instruktionerna presenteras projektets syften och kraven i fråga om artiklarnas innehåll, form och omfattning. Instruktionerna kompletteras av några modellartiklar författade av huvudredaktören. Varje författare har fått instruktionerna tillsammans med en kort presentation av projektet. Paketet innehåller också ett cirkulär i vilket mottagaren välkomnas som artikelförfattare och där det redogörs för hans eller hennes upphovsrättsliga ställning.

Man har strävat efter att garantera organisationens funktionsförmåga genom att huvudredaktören regelbundet arrangerar möten med alla redaktörer där frågor som dykt upp kan dryftas. För att säkerställa informationsutbytet mellan Vetenskapstermbankens allmänna förvaltning och den juridiska termdatabasens redaktörer tar termbankens koordinator, som också är it-specialist, regelmässigt del i mötena. Det är också viktigt att den tekniska redaktionen inte bara matar in artiklar i termbanken utan samtidigt noggrant följer upp hur artikel-skrivandet framskrider. Alla planerade artiklar ingår i en tabell som inkluderar information om deras fastslagna leveranstider. De författare som är försenade påminns via e-postmeddelanden och vid behov via personliga telefonsamtal.

3 Systematik och informationssökning

3.1 Vägarna till information och hänvisningar mellan artiklar

Såsom i EIF har rättssystemet i planeringen av den juridiska termdatabasen strukturerats så att detta system inom varje rättsområde indelas i begreppshierarkier, dvs. nätverk formade av över-, under- och sidobegrepp. Utgångspunkten är alltså en systematik som har förts så långt som möjligt. Denna systematik har utnyttjats i databasen på två sätt. Å ena sidan har man i databasen skapat vägar till information i form av länkkedjor som består av hierarkiska begrepp, så att den som känner den rättsliga systematiken kan komma fram till alltmera detaljerade data längs dessa kedjor. Då länkkedjor som består av hierarkiska begrepp skapats har grundidén varit densamma som i struktureringen av artikelrubriker i registren i EIF. Alla artiklarna kan hittas i an-

slutning till andra artiklar som behandlar samma tema på en mera generell eller mera detaljerad nivå eller som behandlar ett närliggande tema (i systematiskt oklara fall kan samma rubrik finnas i flera tematiska sammanhang). Exemplet nedan illustrerar registrets uppbyggnad. Termerna (som översatts här) är artikelrubriker som kompletterar varandra på olika abstraktionsnivåer (som är markerade med indrag):

- Processrätt
 - Rättegång
 - Käromål
 - Genkäromål
 - Kärande
 - Rättshjälp
 - Stämning
 - Stämningsman
 - Uppskov

Å andra sidan är alla artiklar kopplade till närliggande artiklar med hjälp av länkar till över-, under- och sidobegrepp. Man måste dock komma ihåg att rättsordningens systematik alltid är mer eller mindre relativ. Därför kan författarna efter eget omdöme lägga till hänvisningar också till andra artiklar som har en anknytning till begreppet i fråga. Huvudsakligen refererar man till artiklar inom samma rättsområde, men gränsen mellan rättsområden kan också överskridas.

3.2 Informationssökning

Som ovan framgått kan den som söker information gå framåt i databasen enligt juridiska klassifikationer, så att han eller hon via länkvägar avancerar från rättsområdesnivån till detaljerade kategorier, eller direkt går över från en artikel till en annan via länkar i själva artikeltexten eller i slutet av artikeln.

Man kan också via sökning i fritext leta efter information i hela textmassan. Eftersom en juridisk termartikel även kan innehålla längre texter bakom en speciell länk (se nedan) är denna möjlighet mycket viktig. Det är värt att notera att sökning i fritext i Vetenskapstermbanken kan begränsas så att man i sökningen matar in flera ord som samtidigt måste förekomma i de texter

som ges som sökresultat. Det är också en fördel att sökmotorn placerar de artiklar där det sökta ordet förekommer i själva artikelrubriken på första plats.

4 Artikeltexternas innehåll

4.1 Databasartiklarnas beståndsdelar

I avtalet mellan Suomalainen Lakimiesyhdistys och Vetenskapstermbankens förvaltning konstateras att den juridiska databasens redaktion fastställer speciella författarinstruktioner för artiklarna i databasen. Enligt dessa instruktioner ska artiklarna innehålla följande informationselement:

- benämning på begreppet och alla alternativa benämningar
- definition som ger uttryck för de essentiella drag som utmärker begreppet
- förklaringar i fältet Beskrivning som belyser förhållandet mellan begreppet och närliggande begrepp och användningen av de termer som utgör benämningar på begreppen
- informationsinslag bakom en länk ("Ilmiön kuvaus", 'Redogörelse för fenomenet') som ger en överblick över det rättsinstitut som anknyter till begreppet (läggs till enligt författarens eget omdöme)
- uppgift om författaren
- källförteckning (läggs till enligt författarens eget omdöme)
- termöversättningar (läggs till i vissa fall).

Detta betyder att artiklarna i den juridiska termdatabasen i Vetenskapstermbanken ofta har en informationsstruktur som består av tre nivåer: snabbinformation som ges av definitionen, begrepps- och terminformation som ges av förklaringar i fältet Beskrivning och juridisk substansinformation som ges bakom en särskild länk (Ilmiön kuvaus).

4.2 Beskrivning

Rätten och rättssystemet är metafysiska fenomen som inte existerar i den fysiska verkligheten. De är skapade av människosinnet. Detta ökar obeständigheten i rättssystemets klassifikationer och begrepp. Gränsen mellan den egentliga rättsvetenskapliga

terminologin och terminologin i praktisk juridik är också glidande. Detsamma gäller gränsdragningen mellan orden i allmänspråket och de juridiska termerna. Man måste också komma ihåg att juridiska termer produceras av många aktörer: lagstiftare, domstolar, förvaltningsmyndigheter, universitetslärare osv. Eftersom den juridiska terminologin bara delvis är skapad av forskare som försöker bygga upp systematiska helheter, betyder detta att den inte alltid är koherent och entydig.

Av dessa orsaker karakteriseras den juridiska terminologin av polysemi och av fullständig eller partiell synonymi: en och samma term har många betydelseinnehåll samtidigt som två eller flera termer ibland kan vara ett uttryck för ett och samma begrepp. Dessa fenomen förekommer ofta i olika kontexter: för samma term används en viss term i akademisk rättsvetenskap (ofta ett latinskt främmande ord) och en annan term i lagstiftning osv. Dessutom kan förekomsten eller användningsfrekvensen av termer variera enligt tidsperioder: en viss synonym användes mestadels eller enbart förr, en annan synonym är vanligare i dag.

Allt detta förklarar varför definitionen i artiklarna nästan alltid kompletteras av förklaringar i fältet Beskrivning, som normalt är mera omfattande än motsvarande texter för andra vetenskapsgrenar i termbanken, och varför innehållet i beskrivningstexterna speciellt har beaktats i författarinstruktionerna. Dessa texter borde så mångsidigt som möjligt innehålla sådan information som belyser själva begreppet och dess förhållande till närliggande begrepp och som på detta sätt gör begreppet mera begripligt och också sådan information som berör de termer som är uttryck för begreppet (benämningar på begreppet) och deras användning (se närmare 4.3). Textens längd kan variera mellan några rader och ett par tre stycken. Bakom detta ligger en iakttagelse om att en definition ofta är en alltför lakonisk text för att ge en sanningsenlig bild av ett juridiskt begrepp.²

2) I koncisa juridiska ordböcker refererar författaren ofta till närliggande termer med "se även" eller "jämför även". Detta betyder att läsaren ibland har stora svårigheter att uppfatta vilken den exakta skillnaden mellan termerna är: beror skillnaderna i termdefinitioner närmast på olika uttryckssätt eller är själva begreppen till en del avvikande? Det är alltid bättre att vara explicit – och i en elektronisk databas har textlängden inte kostnadsmissigt samma betydelse som i en tryckt ordbok.

4.3 Information som belyser juridiska begrepp och termer

Information som belyser juridiska begrepp och termer kan ansluta sig till

- förhållandet mellan begreppet och sådana begrepp som delvis har samma innehåll samt mellan termer som är uttryck för dessa begrepp
- användningen av synonyma och delvis synonyma termer (som är uttryck för begreppet) under olika tidsperioder eller i olika kontexter, vid behov med användningsrekommendationer. Detsamma gäller fall där en term placerar sig mellan rättsspråk och juristslang eller mellan rättsspråk och allmänspråk.
- förhållandet mellan den nuvarande terminologin och den tidigare terminologin (t.ex. inom socialrättens område är termförändringarna snabba och det är speciellt viktigt att ha information om fullständiga och partiella synonymer under olika tidsperioder).
- kontrastbegrepp och termer som är uttryck för dessa begrepp (t.ex. ”rätt” – ”skyldighet”)
- termer med helt annorlunda innehåll men som lätt sammanblandas med termer som är uttryck för begreppet i fråga.

Eftersom gränsen mellan juridisk norminformation (encyklopedisk information) och begrepps- och terminformation är glidande är det naturligt att texterna i Beskrivningsfältet ofta också innehåller koncis norminformation (och ibland en kort historik). Till exempel texten i Beskrivningsfältet i Antti Jokelas artikel *Hovrätt* lyder (översatt från finsk originaltext):

Hovrätterna uppkom på 1600-talet och själva benämningen syftar tillbaka på konungens hov. I Finland finns det i dag (2013) sex hovrätter: Helsingfors, Åbo, Vasa, Östra Finlands, Kouvola och Rovaniemi hovrätter. Det har föreslagits att Kouvola hovrätt ska slås ihop med Östra Finlands hovrätt, som har sitt säte i Kuopio.

Hovrättens huvudsakliga uppgift är att som överrätt behandla besvär och klagan över underrättens (tingsrättens) avgöranden. Hovrätten behandlar som första rättsinstans åtal som gäller tjänstebrott som begåtts av domare vid tingsrätter som lyder under hovrätten och tjänstebrott som begåtts av vissa tjänstemän samt vissa mål och ärenden som enligt lag ska avgöras av hov-

rätten. Dessutom övervakar hovrätten de tingsrätter som hör till dess domkrets. Hovrätten behandlar också justitieförvaltningsärenden.

Ändring i hovrättens avgöranden söks hos högsta domstolen. Från och med 1980 krävs besvärstillstånd för sökande av ändring i de ärenden som hovrätten behandlar som andra rättsinstans. I praktiken har en part sällan möjlighet att få sitt ärende prövat hos högsta domstolen. Det har lett till att hovrätternas faktiska betydelse inom rättskipningen har ökat.

Artikeln innehåller även en ”Redogörelse för fenomenet” (se följande avsnitt) som ger läsaren mer information om hovrätternas historia och organisatoriska struktur samt om reformplanerna inom rättsväsendet.

4.4 Informationsinslag: ”Redogörelse för fenomenet”

Också det faktum att författarna till artiklarna i termdatabasen har möjlighet att komplettera sina texter med encyklopedisk information som behandlar rättsinstitutionen i fråga är en följd av komplexiteten i den rättsliga terminologin.³

Dessa encyklopediska inslag ger bakgrundsfakta som belyser den begrepps- och termininformation som man finner i definitionen och förklaringarna i fältet ”Beskrivning”. Inslagen kan bl.a. innehålla mer exakt historisk information och norminformation. Instruktionerna rekommenderar att de encyklopediska inslagen ska vara högst ett par sidor långa. De är försedda med mellanrubriker för att underlätta genomläsningen. Varje artikelförfattare kan fritt överväga om det är förnuftigt att lägga till encyklopedisk information. I skrivande stund (oktober 2014) kan man konstatera att många artiklar innehåller sådana inslag. Det är ju lätt – och önskvärt – att bearbeta och uppdatera tidigare EIF-texter på sådana rättsområden och sektorer som har en stadigvarande karaktär (rättsteori, rättshistoria osv.).

3) Texterna i de juridiska informationsinslagen motsvarar i viss mån visuella illustrationer som används i artiklar inom några vetenskapsgrenar i Vetenskapstermbanken, t.ex. i botaniken: båda ger information av encyklopedisk karaktär. Encyklopedisk information kan lämpligen ges i form av bilder, t.o.m. som filmer, inom sådana vetenskapsgrenar som kan förankras i den fysiska verkligheten (botanik, konstforskning osv.) men mera sällan inom vetenskapsgrenar vars föremål är mera abstrakta till sin natur (juridik).

4.5 Signering

Alla artiklar i den juridiska termdatabasen i Vetenskapstermbanken är signerade. Som ovan nämnts förklaras detta delvis av att en del artiklar är baserade på upphovsrättsligt skyddade texter i EIF. Samtidigt beror användningen av signeringar på att det, speciellt för yngre forskare, är viktigt att kunna presentera alla publicerade artiklar som meriter i publikationsförteckningar. En del forskare har tidigare i olika meritlistor nämnt de EIF-texter som de har skrivit, och samma praxis ser ut att fortsätta när det gäller Vetenskapstermbanken.

4.6 Frågan om ekvivalenter på främmande språk

I ett hänseende är artiklarna i den juridiska termdatabasen mera begränsade än artiklarna inom andra vetenskapsgrenar i Vetenskapstermbanken: i regel innehåller de juridiska artiklarna inga ekvivalenter på främmande språk. Även här beror förklaringen på rättens metafysiska karaktär. Då rätten inte kan förankras i den fysiska verkligheten har den juridiska begreppsapparaturen i olika länder och kulturer delvis utvecklats på olika sätt, och i vissa länder finns det stora skillnader mellan dessa apparaturer. Skillnaderna är speciellt stora mellan det anglosaxiska rättssystemet och det kontinentala rättssystemet. Detta betyder att översättningsekvivalenterna av finska rättstermer på engelska ofta (men inte alltid) endast kan vara summariska, och ibland kräver de speciella förklaringar. Eftersom artikelförfattarna i den juridiska termdatabasen sällan har tillräcklig kännedom om anglosaxisk rätt och översättningsteori har man hittills utelämnat ekvivalenterna för juridiska termer på främmande språk. I ett senare skede kommer man att återkomma till frågan.

5 Iakttagelser och utvecklingsperspektiv

Det juridiska terminologiarbetet inom ramen för Vetenskapstermbanken startade konkret i maj 2012. En del redaktörer skickade in sina listor på artikelrubriker och medarbetarnamn redan i slutet av samma år, då man också fick in de första artiklarna. Artiklarna matades in i Vetenskapstermbanken

omedelbart efter att en redaktör hade granskat innehållet och den tekniska redaktionen granskat formen (inkodningen av olika textarter osv.).

I skrivande stund (i början av februari 2015) innehåller den juridiska termdatabasen redan ca 1 300 artiklar.⁴ Detta antal är tillräckligt stort för en preliminär utvärdering av projektet.

Trots författarinstruktionerna finns det stora skillnader mellan artiklarna vad gäller struktur och innehåll. En del artiklar innehåller mestadels juridisk substans- och norminformation i fältet Beskrivning, i andra fall ligger artikelkonceptionen närmare de idéer som kommer fram i instruktionerna och som följs i Vetenskapstermbanken i allmänhet. På motsvarande sätt registrerar en del artiklar termens hela betydelsespektrum, medan andra fokuserar på termens huvudbetydelse.

På grund av detta har redaktionsmötet redan beslutat att man i fortsättningen kommer att gå igenom alla texter för att skapa större enhetlighet. Eftersom databasen strävar efter att ge en sanningsenlig bild av det reella juridiska termbruket borde man beakta styrkan hos både terminologiarbete och klassiskt ord-boksarbete.⁵ Den senare metoden kräver att man i varje artikel kontrollerar om fältet Beskrivning borde kompletteras så att man i fältet ger mer eller exaktare begrepps- och termininformation. Som redan påpekats ovan är det för alla artiklars del viktigt att kontrollera om den term som ger uttryck för begreppet i fråga möjligen har synonymer (som kanske används i speciella kon-
texter), sällsynta eller historiska betydelser (som inte behandlas i separata artiklar) osv. Om begreppet och termen eller termerna är allmänt kända (såsom ofta på familjerättens område) ger data-
basen mervärde åt läsaren bara om den registrerar alla nyanser som anknyter till begreppets och termernas betydelser och an-
vändning.

Encyclopædia Iuridica Fennica innehåller ca 2 700 artiklar. Man kan beräkna att detta antal artiklar kommer att ingå i Vetenskapstermbanken i Finland

4) Som jämförelsepunkt kan nämnas att 'Wikipedia – oikeustiede' ('Wikipedia – rättsvetenskap') i februari 2015 innehöll 76 färdiga artiklar och 317 ännu ofullständiga artiklar.

5) Utgångspunkten för terminologiskt arbete är begrepp, utgångspunkten för klassisk lexikografi är termer. Det terminologiska arbetet grundar sig på en noggrann kartläggning av begreppssystem som vid behov byggs vidare så att de är så logiska som möjligt. Därför har arbetet ofta en normativ karaktär. Däremot tar man i den klassiska lexikografien minutiöst i beaktande nyckfullheten och labiliteten i språkbruket; det lexikografiska arbetet har närmast en deskriptiv karaktär.

skapstermbanken inom ett par tre år. Efter det måste man ta ställning till hur långt det är möjligt och förnuftigt att utvidga den juridiska termdatabasen som en del av Vetenskapstermbanken. I omfattande definitionsordböcker kan antalet artiklar (uppslagsord) överskrida femtusen.⁶ Man måste dock noggrant kalkylera de resurser som står till förfogande i projektet då man också beaktar att alla artiklar regelbundet måste uppdateras.

En utvidgning av den juridiska termdatabasen vore i sig nödvändig. Detta trots att man inom Europeiska unionen gör ett viktigt terminologiskt arbete. Det finns en mycket omfattande EU-termbank, IATE (se närmare Mattila 2007a), och inom ramen för EU-domstolen planeras en flerspråkig juridisk vokabulär (*Vocabulaire juridique multilingue comparé*, VJM). (Se Mattila 2013: 365 eller Mattila 2012: 479–480.) Man måste dock notera att IATE huvudsakligen fokuserar på sådana termer som behövs i samarbetet inom unionen och på termekvivalenter på olika unionsspråk; förklaringarna i termartiklarna är oftast korta och knappa. Dessutom varierar kvaliteten mycket: definitionerna härstammar från olika källor och är ofta ofullständiga, ibland t.o.m. felaktiga. Av dessa orsaker skulle en utvidgad juridisk termdatabas i Vetenskapstermbanken väsentligt stödja mångspråkigt terminologiskt arbete inom EU och samtidigt underlätta utarbetandet av tvåspråkiga juridiska ordböcker och termlistor i Finland.

LITTERATUR

EIF = *Encyclopædia Iuridica Fennica* (1994–1999). Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. C-sarja n:ot 24–30. Helsinki: Suomalainen Lakimiesyhdistys.

Hakulinen, Y.J. (1944) *Finsk-svensk-tysk juridisk ordbok*. Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja. B-sarja 1. Porvoo: WSOY.

LM 1927 = *Lakimies* 1927.

LM 1929 = *Lakimies* 1929.

LM 1930 = *Lakimies* 1930.

6) *Vocabulaire juridique* (red. G. Cornu) innehåller ca 10 000 uppslagsord (termer). Ungefär hälften av dessa är sekundära termer som ges inom ramen för huvudartiklar som behandlar centrala termer.

- Mattila, Heikki (2007a): Multilingual Term Banks of Criminal Law.
I: Laitinen, P. (ed.): *Nordisk Workshop för straffrätt 23.–25.3.2007*.
Juridiska Fakulteten. Lapplands Universitet (Rovaniemi), C 50.
- Mattila, Heikki (2007b): Encyclopædia Iuridica Fennica.
I: *LexicoNordica* 14 s. 93–106.
- Mattila, Heikki (2009): Oikeusleksikologisista tutkimustarpeista (Om
rättslexikologiska forskningsbehov). I: *Lakimies* s. 1175–1180.
- Mattila, Heikki (2012): *Jurilinguistique comparée: langage du droit, latin
et langues modernes*. Les Éditions Yvon Blais.
- Mattila, Heikki (2013): *Comparative Legal Linguistics: Language of Law,
Latin, Modern Lingua Francas*. 2nd ed. Ashgate 2013.
- Pajula, Paavo (1960): *Suomalaisen lakikielen historia pääpiirteittäin* (Det
finska lagspråkets historia i huvuddrag). Porvoo: WSOY.
- Sonck, Johan Gideon (1903): *Svensk-finsk lag- och kurialterminologie*.
- Soukka, Paavo (1976): *Oikeussanakirja englantí–suomi*. (Juridisk ordbok
engelska–finska). Suomalaisen Lakimiesyhdistyksen julkaisuja.
D-sarja, Ius Finlandiae; n:o 5. Helsinki: Suomalainen
Lakimiesyhdistys.
- Tieteen termipankki – Vetenskapstermbanken i Finland.
<http://tieteentermipankki.fi/wiki/Termipankki:Etusivu>
[december 2014].
- Wirilander, Juhani (2000): Encyclopædia Iuridica Fennica valmistui
(Encyclopædia Iuridica Fennica blev färdig). I: *Lakimies*
s. 153–154.
- Vocabulaire juridique* (red. Gérard Cornu) 10e edition mise à jour. 2014.
Association Henri Capitant. Paris: Quadrige.